

К.е.н. Конєва І.І.

Сумський національний аграрний університет, Україна

Стан та перспективи розвитку банківської системи України

Банківська система України є невід'ємною складовою економічної системи держави. В сучасних умовах стан банківської системи відіграє важливе значення під час розвитку національної економіки України. Умови глобалізації світових фінансових ринків призводять до реструктуризації банківських систем шляхом введення інноваційних технологій, збільшення операцій злиття банків, зростання концентрації їх капіталів, наданні банками нових послуг. Про ефективне функціонування країни в цілому свідчить стабільна банківська система, тобто такий її стан, при якому адекватно та ефективно виконуються її функції, а також забезпечується спроможність підтримувати рівновагу та відновлювати стан після зовнішніх потрясінь чи посилення диспропорцій, будь-яких відхилень від безпечних параметрів, спричинених кризовими явищами.

Збитковість банківської системи, стихійний відтік депозитів з банків, зниження рівня довіри до комерційних банків – ключові параметри, які характеризують ситуацію, що склалася на сьогоднішній день в банківському секторі України.

Значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим, недостатній рівень корпоративного управління зумовили погіршення якості кредитного портфелю банків. Унаслідок зростання рівня негативно класифікованої заборгованості банки змушені були створювати значні резерви за активними операціями, що неминуче негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ.

За 2014 рік банки здійснили відрахувань у резерви на суму 103 млрд. гривень. Це стало визначальним чинником повернення банківської системи до збитковості – за 2014 рік збитки банківського сектору склали майже 53 млрд. грн.

Швидкому вирішенню проблеми накопичення негативно класифікованої заборгованості не сприяє існування низки невирішених питань, зокрема у податковій сфері. Інтенсифікації потребує процес реформування судової системи України та боротьби з корупцією.

Зростання валютних ризиків для українських банків внаслідок наявності короткої відкритої валютної позиції та високого рівня доларизації є потенційною загрозою стійкості банківської системи. Викривлення окремими банками статистичної звітності ускладнюють можливості оцінки реальних масштабів кредитування банками пов'язаних осіб.

Світова фінансово - економічна криза та перші роки посткризового відновлення вітчизняної економіки черговий раз поставили питання скорочення кількості банків в Україні, їх укрупнення, оптимізацію діяльності, дефіцитності інших кредитно - фінансових інститутів та нерозвиненості фінансового та фондового ринків.

Крім перелічених факторів на стан банківської системи великий вплив має недовіра клієнтів. Так станом на 20 вересня 2015 року за даними Фонду гарантування вкладів фізичних осіб в Україні налічуються:

- банки з тимчасовою адміністрацією - 10 одиниць;
- банки, що ліквідуються - 55 одиниць;
- банки, ліквідація яких завершена - 31 одиниця;
- банки, які було продано інвесторам після введення тимчасової адміністрації - 1 одиниця.

При цьому лише за вісім місяців 2015 року, за даними НБУ кількість банків, які мають банківську ліцензію зменшилась з 163 на 01.01.2015р. до 126 на 01.09.2015р., тобто на 37 банківські установи.

Банки намагаються подолати фактор недовіри за допомогою підвищення процентної ставки за вкладними (депозитними) операціями. Комерційний банк пропонує відсоткову ставку за вкладами (депозитами) у національній валюті строком розміщення коштів на один рік в розмірі до 26,5% річних. Стандартна маржа при наданні кредитів історично склалася в розмірі від 4% від ставки за

вкладними (депозитними) операціями. Тобто Банк може видати кредит на рік з процентною ставкою від 30,5% річних. При цьому юридична особа, клієнт цього банку, що оформить кредит, повинен врахувати у своєму виробництві можливість погашення цього кредиту за ставкою 30,5% річних. Проте в більшості європейських країн відсоткова ставка за кредитами не перевищує 5% річних.

Це створило проблеми розвитку вітчизняної системи банківського кредитування, серед яких найбільш суттєве значення має зростання простроченої заборгованості та обсягів безнадійних кредитів, що призводить до погіршення якості кредитного портфеля банку.

Отже, на сьогодні банківський сектор України знаходиться у складному становищі, існує низка проблем, які слід вирішувати. Разом з цим є перспективні напрями, які дозволять банківському сектору досягти розвитку та сприятимуть розвитку національної економіки України.

Основними цілями при цьому є: забезпечення стабільності національної грошової одиниці; збереження досягнутої фінансової стабільності; підвищення ефективності функціонування всієї банківської системи; прискорення на цій основі темпів ринкових перетворень у всій економіці і в кредитно-грошовій сфері зокрема.

Важливе значення в досягненні визначених цілей відводиться подальшому вдосконаленню правової бази, яка регламентує банківську діяльність. Зокрема, необхідно суттєво підвищити діяльність системи гарантування вкладів фізичних осіб у банки.

Робота, яка проводиться Національним банком України, та направлена на встановлення стандартів прозорості функціонування банківської системи та додержання норм законів кожним банком, в подальшому буде мати позитивний ефект для оздоровлення та стабілізації банківського сектору.

Успішна реалізація цих заходів буде сприяти зміцненню банківської системи і створенню нею сприятливих умов для подальшого розвитку нашої економіки й зростання ефективності її функціонування.